

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. LXVII. De decimis animalium solvendis, an valeat consuetudo solvendi in minutioribus totius gregis animalibus. Quo tempore solvenda sit, & quomodò numeranda animalia, tam Domini, quàm pastoris. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

Quæst. & Resol. benefic. Cap. LXVII. 109

lib. 1. variar. res. cap. 14. num. 31. & multis sequentib. Mantici. & alii citati per Addent. ad Burat. decif. 482. num. 20. Rot. Aven. decif. 108. Rot. Rom. in recent. decif. 28. part. 4. Hodiern. ad Suid. d. decif. 33. & decif. 225. num. 5. Thesaur. jun. lib. 2. quæst. 3. Ludovif. decif. 68.

CAPUT LXVII.

De decimis animalium solvendis. An valeat consuetudo illam solvendi in minoribus totius gregis animalibus. Quò tempore solvenda sit: & quomodo numeranda animalia; tam domini, quam pastoris. Et quid si sub eodem baculo, sive pastore, plures & diversi sint animalium domini; utrum singulorum animalia separatim numerari debeant. Et utrum animalia unius anni, possint facere numerum pro supputatione decimæ alterius anni.

SUMMARIUM.

- 1 Prescribi potest decima quoad quotam, & quoad modum solvendi.
- 2 De essentia consuetudinis est, ut sit æqua & rationalis: & quomodo differant præscriptio, & consuetudo, in materia decimali. Ibidem.
- 3 Non valet consuetudo etiam antiqua solvendi decimam in animalibus minoribus; & deterioribus.
- 4 Quidquid decimum venit, pro decima animalium præstandum est.
- 5 Si non possit discerni quid ex animalibus veniat decimum, solutio decimæ debet fieri non in melioribus, nec in deterioribus animalibus; sed in mediocribus.
- 6 Decima animalium debetur eo tempore, quo amplius lacte non indigent.
- 7 Valet consuetudo, quod loco decima animalium, solvatur certa quantitas pecunie.
- 8 Decimam animalium esse decimam pastorum, non terrarum; quidam asserunt.
- 9 Verius est decimam animalium, nec simpliciter personalem, nec realem, sed mixtam esse.
- 10 Decima animalium potius accedit ad realem; & debetur in loco ubi degunt.
- 11 In computanda decima animalium, non ad prædia, sed ad ipsorum animalium numerum respectus haberi debet.
- 12 In numero animalium debet separatim fieri calculus cujuslibet domini; licet pecudes sint sub eodem baculo, & pastore.
- 13 In rebus commixtis, & inseparabilibus, numeratio totius corporis fieri debet; quamvis essent plures domini.
- 14 Commixtio animalium exemptorum non præjudicat, quamvis admixta sint non exempta; idque propter eorum separabilitatem.
- 15 Si plures domini animo deliberato societatem animalium inierint sub eodem pastore, non fit separatio; sed omnia animalia in globo numerantur.

Tom. I. Pars I.

- 16 Si commixtio animalium incidenter, & casu fortuito facta sit, quilibet remanet dominus suorum animalium: & ideo singulorum dominorum animalia separatim numeranda sunt, pro calculo decimæ.
- 17 Qui dicit animalia gregis alieni ad se pertinere, id probare tenetur.
- 18 Partiarus tenetur solvere decimam animalium pro sua portione.
- 19 Portio partiarum numeratur, nulla facta cumulatione partis dominicæ.
- 20 Numerus animalium unius anni, conjungi non potest cum numero animalium alterius anni.

Cum dubitaretur de solutione decimæ ex animalibus præstandæ, & de forma solutionis, ac numerationis animalium ad decimum, vel vigesimum, aut alium numerum faciendæ, fuit conclusum, inspiciendum in primis esse tenorem transactionis, quæ vel à summo Pontifice confirmata sunt, ad hoc ut successores afficere queant, juxta text. in cap. veniens, de transact. vel saltem ex antiqui temporis observantia, præsumptionem inducebant omnium solemnitate in eis adhibitarum, vel vim habebant legitimæ præscriptionis, propter tanti temporis intervallum. † Cujus præscriptionis vis magna est in materia decimali, cum non de tota decima, sed de ejus quota, vel certo solvendi modo præscribendo agitur: Camil. Borell. cum pluribus per eum citatis in sum. decif. lib. 1. tit. 19. num. 53. Rot. decif. 23. num. 3. part. 6. recent. ubi num. 4. ostenditur quæ sint necessaria ad hoc ut præscriptio in hac materia dicatur legitime probata.

Secundò quoad casus per transactionem non decisos, standum esse consuetudini, dummodò non contineat fraudem, & abusum in præjudicium Ecclesiæ, & non præbeat occasionem delinquendi. † Cum de essentia consuetudinis sit, ut in æquitate, & ratione fundetur: cap. ex parte, de consuet. Gaill. lib. 2. observ. 31. n. 12. Burat. decif. 800. num. 10. quomodo autem differant consuetudo, & præscriptio; notat Ludovif. decif. 191. num. 4. & 6. & in specie, quæ sit vis præscriptionis, & quæ consuetudinis in materia decimarum, copiosè explicat D. Ludovic. Bellus consil. 47. & 48. per tot.

Tertio, ex his inferitur, quod quamvis per longum tempus rustici animalia minora, & deteriora Patrochio pro decima per dolum, & astutiam præstiterint; talis consuetudo non est legitima; nec recipienda: imò sic delinquentes, & decimam fraudantes puniendi sunt. † Quia non debet de deterioribus animalibus præstari, sed fideliter quidquid venerit, decimum, vel vigesimum, aut alias secundum numerum consuetum, solvendum est: juxta Leviticum cap. 27. Ita ut facta computatione novem animalium, id quod cadit in decimum debeatur; vel facta computatione novemdecim, id quod cadit in vigesimum; & sic de cæteris numeris, juxta cujuslibet loci morem: & similiter id quod commutatum est, & id cum quo commutatum est: per text. in cap. omnes decima 16. quæst. 7. his verbis: Oves, boves, & capra, quæ sub virga pastoris transeunt, quidquid decimum evenerit, sanctificabitur Domino: non eligatur bonum, neque malum, nec in alterum commutabitur: si quid commutatum est, & quod mutat, & quod mutatum fuerit, Domino sanctificabitur; & non redimetur. Rebuff. de decim. quæst. 1. num. 2.

Quartò, si discerni non possit quod sit decimum animal, vel secundum datam consuetudinem vigesimum,

K

gesimum; tunc nec de melioribus animalibus, neque de pejoribus solvenda erit decima; sed de mediocribus, arbitrio boni viri. Oldrad. *consil.* 236. num. 2. *versic. si vero.*

6 Quinto, non debetur hæc decima, statim ubi nata sunt animalia; sed ubi non amplius indigent lacte materno, alioquin inutilia apud Ecclesiam remanerent, & animalia morerentur. Oldrad. *dict. consil.* 236. Barbof. in *cap. cum homines* 7. num. 5. de *decim.* Rebuff. de *decim. quest.* 6. num. 30.

7 Sexto, valida videtur consuetudo, quod loco animalium solvatur certa pecuniarum summa, nomine decimæ, ut tradit Rebuff. loco citato, *quest.* 6. num. 31. Ratio est, quia potest introduci consuetudo, ut nulla prorsus de animalibus decima præstetur: ergo multo magis ut loco illius pecunia solvatur. Rebuff. *ibidem, quest.* 13. num. 51. servanda ergo erit hoc casu consuetudo.

8 Septimo, quamvis apud Seraph. *decis.* 346. num. 2. legatur decimam animalium esse potius personalem, quam prædialem; & potius esse decimam pastorum quam terrarum; tamen jura & DD per eum allegati hoc non dicunt: citatur enim in illa *decis.* text. in *cap. pervenit* 5. de *decim.* & Rebuff. in *dict. tract. quest.* 8. num. 4. & Paris. *consil.* 73. num. 17. volum. 4. ubi nihil penitus simile legi potest: & qui hoc ita intelligeret, ut illa decima personalis esset, contra communem DD. sententiam sentiret. † Verius enim est, decimam illam esse mixtam, ut ostendit Monet. de *decim. cap.* 3. numero 9. Rebuff. *quest.* 3. numero 33. quia partim provenit ex prædiis, in quibus pascuntur animalia; partim ex custodia personalis. † Imò potius tales decimæ accedunt ad naturam prædialium, & debentur illi parochiæ, in qua animalia degunt, & pascuntur. Barbof. in *cap. ad Apostolica* 20. numero 6. de *decim.* Zabarel. in *Clem. ne religiosi*, numero 15. de *decimis.* idem Barbof. de *jur. Eccles. univers.* lib. 3. *cap.* 26. numero 37.

9 Unde sequitur, in solvenda ex animalibus decima, non simpliciter habendum esse respectum ad personam pastoris, nec simpliciter ad prædia, ex quibus pascuntur animalia: sed potius ad ipsum numerum animalium, habito respectu partim ad dominum, partim ad colonum: ita ut fieri debeat distinctio portionis dominicæ. Et quoad portionem quidem domini, toties fiat numeratio animalium, & toties incipiatur, quot sunt diversi domini.

10 Quia licet pecudes sint sub eadem virga, seu pastore, & in eodem grege; & videantur facere, & constituere unum corpus, habito respectu ad gregem; tamen quilibet dominus retinet dominium separatim cujuslibet individui ex suis animalibus, cum agitur de pluribus invicem quidem commixtis, sed separabilibus, *leg. quidquid* 27. §. final. ff. de *acquir. rer. domin. l. lacus* 12. §. final. l. adeo 7. *volumas*, ff. *eod. tit.* Unde si gregis sim dominus, utpote quod in eo duodecim v. g. mea sint capita, & tria ad te spectent; gregem quidem vendicare potero: sed duodecim tantum venient in restitutionem, reliqua verò quæ tua sunt, tu separatim vendicare poteris: ut explicat Cujac. in l. 2. ff. de *rei vendicat.* & probatur ibi per text. in *versic. sed si majorem numerum alter habeat*; ut detracto alieno, nihilominus vendicaturus sit, in restitutionem non veniunt aliena capita: quod ibi abundè explicant Gloss. & DD. † Secus autem esset si ageretur de rebus commixtis non separabilibus; veluti si ageretur de oleo duorum commixto, quod se-

parari non potest: *argum. text. in cap. quod in duobus*, 3. de *consecrat. Eccles. vel altar.* ubi oleum non consecratum admixtum oleo consecrato, assumit naturam consecrati: sed pecora non sunt hujusmodi, quia separari possunt: unde cum existimaret Trebarius I. C. cum amplior numerus animalium ad aquam appellitur, quam debet appellere posse universum pecus impunè prohiberi, quia junctum pecus pecori cui appellus debebatur, totum corrumpit pecoris ad aquam appellum: tamen prævaluit Marcelli sententia sententis quod si quis jus habet pecoris ad aquam appellendi, plura pecora appulerit; non in omnibus eum esse prohibendum: & ratio est, quia pecora separari possunt, ut dicit text. in l. 1. §. Trebarius, & §. Marcellus autem ait, ff. de *aqua quotid. & assu.* † Unde de ob eandem rationem, si animalia illorum, qui habent privilegium exemptionis à solutione decimarum, commixta sint cum animalibus non exemptorum, non amittunt privilegium, sed singula separatim considerantur: ut decidit Jacob. de *Graffis part. 2. decis. aurearum*, libro 2. *capit. numero* 49.

Quod quidem verum est, si diversi animalium domini in communionem non consenserint; sed quilibet separatim animalia conductori, vel pastori tradiderit: nam si animo deliberato, & non incidenter plures illi domini communionem inciderint, vel societatem super illis animalibus sub eodem pastore & virga existentibus; tunc quilibet ex dominis remanet dominus gregis pro indiviso, verius videtur quod totum illud integrale gregis, ex pluribus animalibus compositum, pro uno eodemque corpore decimabili haberi debeat; & per consequens numeratio ad effectum decimæ fieri debeat, tanquam de uno toto: & sic inspecto toto grege, absque ulla distinctione diversorum dominorum: ut probatur ex l. 1. §. per hanc autem, & l. 2. ff. de *rei vendic. & l. sequent.* juncta Gloss. & maxime in l. sed si pars, in *versic. quis vindicabit*, † ubi dicitur quod si animalia eorum fortuito, & incidenter commixta fuerint, quilibet remanet dominus suorum animalium, quia sunt separabilia: sed si fuerit inducta communio, & societas; quilibet remanet dominus totius gregis pro indiviso; & potest rei vindicationem intentare similiter pro indiviso. Idemque dicit Bartol. in *dicto* §. per hanc, *versic. venio ad legem*, & alij DD. in d. l. 2. ff. de *rei vendic.*

Sed quaeritur, ad quem spectet probare animalia, quæ sunt sub eodem grege, spectare ad alium, quam ad dominum gregis? Respondendum, probato quod grex ad aliquem pertineat, onus probandi certa capita animalium pertinere ad alium, ad hoc ut separatim numerentur. Quia præsumendum est omnia spectare ad eum qui gregis est dominus. Admittitur tamen in his probatio conjecturalis, veluti dispositione pastorum, custodum, ac similibus peritorum: ut bene dicit Alberic. in d. l. 2. ff. de *rei vendicat.* numero 3.

Probari etiam potest, cujus sunt animalia per impositionem signi, seu stigmatis alicujus: ut tradit Mascard. de *probat. conclus.* 160. numero 5. & *conclus.* 91. per tot.

Quod autem attinet ad portionem colonorum, si colonus sit partiarius, solvere debet decimam animalium pro rata portionis suæ colonicæ. Monet. de *decimis*, *cap.* 6. num. 41. Unde cum respectu illius agatur de uno eodemque grege, & de ovis ad eundem dominum pertinentibus, non videtur conside-

Quæst. & Resol. benefic. Cap. LXVIII. i i i

rabilis persona aliorum dominorum, qui illi animalia pascenda tradiderunt; sed ejus portio tota; (separatim tamen ab omnibus aliis portionibus dominicalibus) consideranda est: ex traditis in l. per hanc, & l. seq. ff. de rei vendicat.

19 Denique ad id quod quæsitum fuit, utrum animalia unius anni possint conjungi cum animalibus alterius anni sequentis, ad numerandam decimam, veluti si hoc anno fuerint quindecim, & anno sequenti sex; utrum ex illis confici possit vigesima primus numerus ad supputandam, & exigendam decimam? Respondetur negative, quia quot sunt anni, tot sunt decimationes; & quot sunt decimationes, tot sunt diversæ numerationes; adeo ut multi existimaverint, decimas uno anno non petitas, peti non posse anno tunc sequenti. Codex Fabrian. lib. 1. tit. 2. dist. 66. de cuius tamen decisionis veritate tunc non agemus; sufficiat indicare contrarium tenuisse Borell. in summa decis. part. 1. tit. 19. num. 28. ea ratione, quia parochiani tenentur decimas deferre, aut illas absque interpellatione solvere; ergo non solvendo, cum sint in mora, quomodo potest imputari negligentia Parochi non exigentis. Existimo tamen non posse conjungi numerum animalium unius anni, cum animalibus alterius, ob rationem supradictam.

CAPUT LXVIII.

Quando numerus canonicorum Ecclesiæ collegiatæ augetur mediante nova fundatione, utrum canonici antiquæ fundationis cogantur novos admittere, cum iisdem conditionibus in nova fundatione contentis; an vero alias adjicere possint. In quibus participare debeant canonici ejusdem fundationis de novo recepti. In quibus juribus, & emolumentis capituli concurrant cum antiquis; veluti in laudemis, distributionibus non antea divisis, mortuariis, & similibus.

SUMMARIUM.

- 1 Capitulum, cum auctoritate Episcopi, statuere potest circa res sua Ecclesiæ.
- 2 Quando agitur de iis quæ ad solos canonicos spectant, canonici statuere possunt.
- 3 Quando cura pertinet ad capitulum, potest super illius exercitio fieri statutum, aut deliberatio per capitulum.
- 4 Multo magis valet statutum capituli, per quod ad jus antiquum reditur.
- 5 In omnibus statutum Ecclesiæ concernentibus, potest statutum fieri à capitulo.
- 6 Commutatio ultima voluntatis non potest fieri sine assensu sedis Apostolicæ.
- 7 Episcopus ne quidem cum consensu parvoni, pias fundatorum voluntates commutare potest.
- 8 Quando agitur de fundatione nondum executioni demandata, Episcopus potest fundatoris voluntatem alterare.
- 9 Quando non tractatur de præjudicio alicujus, facilius Episcopus potest alterare voluntatem fundatoris.

Tom. I. Pars I.

datoris. Ampliatur, ut procedat etiam in ejus Vicario generali, num. 10.

- 11 Episcopus non potest fundatorum voluntates alterare sine causa; secus si iusta adsit causa.
- 12 Fundatoris voluntas facilius commutatur in accidentalibus, seu potius alteratur.
- 13 Superveniente nova fundatio, si canonici antiqui protestentur, non fiet præjudicium ipsorum distributionibus & emolumentis.
- 14 Canonici novæ fundationis participant, etiam reventibus antiquis; in obventionibus mortuariorum, & similibus, in quibus nihil minuitur de juribus antiquorum.
- 15 Canonici novæ fundationis participant de mortuariis capituli post eorum receptionem relictis: quamvis admitti sint cum clausula, sine præjudicio antiquorum.
- 16 Fructus distribui debent aequaliter distribui inter canonicos ejusdem fundationis, quamvis eorum nulli recentior sint ad capitulum admissi. Intellige ut num. 19. & 20.
- 17 Eademque ratione isti novi canonici tenentur ad onera capituli concurrere.
- 18 Capitulum idem semper manet, ideo debita & credita capituli debentur per canonicos de novo venientes, uti subrogatos in locum antiquorum.
- 19 Fructus consistentes in massa grossa, dicuntur fructus capituli, non singulorum.
- 20 Laudemium conventum, & non solum, si deinde solvatur tempore admissionis novi canonici, iste de novo receptus participabit cum antiquis.
- 21 Emolumenta antiquarum fundationum non possunt à canonicis auferri per novam fundationem, nisi de antiquorum consensu.
- 22 Dismembrata cura ab uno capitulo, & alteri Ecclesiæ applicata, non propterea jus exigendi decimas, quod tali capitulo competeat, cessat, sed translatum in Ecclesiam, cui cura concessa fuit.

Fundata quondam fuerat parochialis, & collegiata Ecclesia, reservato jure patronatus laicali capitulo, & operariis, ac certæ confraternitatis Rectoribus. Successu temporis mulier quædam in augmentum cultus divini duos alios fundavit ejusdem Ecclesiæ canonicos, sub eodem jure patronatus, ea lege, ut isti duo canonici perpetuam curam animarum exercerent sub salario consueto, & sub aliis conditionibus in ejus ultima voluntate contentis. Capitulum fundationem quidem acceptavit, sed novis adjectis oneribus, veluti quod isti novi canonici perpetuam curam exercerent sub salario decem feutorum, & quod quoties unus ex canonicatibus tam novis, quam antiquis vacabit per obitum, ille qui canonicatum obtinebit per obitum tantum vacantem, teneatur exercere dictam animarum curam; quæ quidem acceptatio cum conditionibus & qualitatibus in ea contentis, fuit auctoritate Archiepiscopali roborata.

Unde quæsitum fuit, utrum capitulum cum auctoritate Archiepiscopi, potuerit talem acceptationem faciendo, novas & à mente fundatricis alienas adjicere condiciones.

Pro cujus quæstionis resolutione considerandum in primis; † quod capitulum cum auctoritate Episcopi statuere potest circa res suæ Ecclesiæ: Glor. in capit. 2. in verb. statutum, de verbor. signif. DD. in capit. cum omnes, de confirm. & in capit.

K 2 cap.